

O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI JIZZAX FILIALI

ISSN 2181-3884

ZAMONAVIY ILMIY-TEXNIK TADQIQOTLAR

xalqaro jurnali

Vol.2 N.1

2026

**International Journal of
Contemporary Scientific
and Technical Research**

**Volume 2 Issue 1
2026**

**Zamonaviy ilmiy-texnik
tadqiqotlar xalqaro jurnali**

**1-son
2026**

**Международный журнал
современных научно-
технических
исследований**

**Том 2 Выпуск 1
2026**

MIRZO ULUG'BEK NOMIDAGI O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI

Xalqaro ilmiy-elektron jurnali

Tahrir kengashi raisi:

P.f.d., prof., O.X. Turakulov

Bosh muharrir:

A.A. Abdumalikov

Tahrir kengashi mas'ul kotibi:

D.M. Jomurodov

Tahririyat hay'ati:

1. B.f.d., prof., S. Murodova (O'zMU Jizzax filiali, UZB)
2. P.f.n., prof., S. Usmanov (O'zMU Jizzax filiali, UZB)
3. T.f.n., dos., S. Tavboev (O'zMU Jizzax filiali, UZB)
4. F.f.d., prof., N. Djusupov (O'zDJTU, UZB)
5. T.f.d., dos., S. Ruzimov (TTPU, UZB)
6. P.f.d., prof., G. Lekerova (SKU, KZH)
7. DSc., Ali Coşkan (ASUI, TR)
8. T.f.d., prof., D. Irgasheva (TATU, UZB)
9. T.f.d., prof., I. Siddikov (NRU TIIAME, UZB)
10. T.f.n., dos., S. Eshkabilov (NDU, US)

Zamonaviy ilmiy-texnik tadqiqotlar xalqaro elektron jurnali (International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research) O'zMU Jizzax filiali Kengashining qaroriga asosan tashkil etilib, 2022-yil 9-sentabrda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №038200 raqami bilan ro'yxatidan o'tkazilgan, shuningdek davlatlararo standartlar talabi asosida O'zbekiston Milliy kutubxonasidan jurnal uchun 2181-3884 ISSN raqami olingan.

© "O'zMU Jizzax filiali" – 2023

Tahririyat manzili:

130100, Jizzax viloyati, Jizzax shahri,
Sh.Rashidov Shox ko'chasi, 259-uy.

KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV ASOSIDA TALABALARNI LOYIHAVIY FAOLIYATGA TAYYORLASH MAZMUNI

Ilmiy rahbar: Xodjaev B.X.

Qoraqalpoq davlat universiteti, professor

Sayimbetova Nasiba Zinatdinovna

Qoraqalpoq davlat universiteti, assistent-o'qituvchi

Annotatsiya

Mazkur maqolada kompetensiyaviy yondashuv asosida talabalarning loyihaviy faoliyatga tayyorlash mazmuni ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Xususan, loyihaviy faoliyatning ta'lim jarayonidagi o'rni, uning kompetensiyalarni shakllantirishdagi roli hamda mazkur jarayonning motivatsion, kognitiv va faoliyat komponentlari asosida tashkil etilishi yoritiladi. Shuningdek, loyihaviy faoliyat orqali talabalarning mustaqil fikrlash, muammoni hal qilish, kommunikativ va ijodiy ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlari asoslab beriladi. Tadqiqot natijalari kompetensiyaviy yondashuvning ta'lim samaradorligini oshirishdagi ahamiyatini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: kompetensiyaviy yondashuv, loyihaviy faoliyat, kompetensiya, muammoli ta'lim, interfaol metodlar, kasbiy kompetensiya, innovatsion ta'lim.

СОДЕРЖАНИЕ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ К ПРОЕКТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА ОСНОВЕ КОМПЕТЕНТНОСТНОГО ПОДХОДА

Научный руководитель: Ходжаев Б. Х.

Каракалпакский государственный университет, профессор

Саимбетова Насиба Зинатдиновна

Каракалпакский государственный университет, ассистент-преподаватель

Аннотация

В данной статье рассматривается содержание подготовки студентов к проектной деятельности на основе компетентностного подхода с научно-теоретической точки зрения. В частности, раскрывается роль проектной деятельности в образовательном процессе, её значение в формировании компетенций, а также организация данного процесса на основе мотивационного, когнитивного и деятельностного компонентов. Кроме того, обосновываются возможности развития у студентов самостоятельного мышления, навыков решения проблем, коммуникативных и творческих способностей посредством проектной деятельности. Результаты исследования показывают значимость компетентностного подхода в повышении эффективности образования.

Ключевые слова: компетентностный подход, проектная деятельность, компетенция, проблемное обучение, интерактивные методы, профессиональная компетенция, инновационное образование.

THE CONTENT OF PREPARING STUDENTS FOR PROJECT-BASED ACTIVITY BASED ON THE COMPETENCY-BASED APPROACH

Scientific Supervisor: B. X. Xodjaev

Karakalpak State University, Professor

Nasiba Zinatdinovna Sayimbetova

Karakalpak State University, Assistant Lecturer

Abstract

This article analyzes the content of preparing students for project-based activity within the framework of the competency-based approach from a scientific and theoretical perspective. In particular, it highlights the role of project-based learning in the educational process, its importance in developing competencies, and the organization of this process through motivational, cognitive, and activity-based components. Furthermore, the study substantiates the potential of project activities in developing students' independent thinking, problem-

solving skills, communicative abilities, and creativity. The findings demonstrate the effectiveness of the competency-based approach in enhancing the quality of education.

Keywords: competency-based approach, project-based learning, competence, problem-based learning, interactive methods, professional competence, innovative education.

Hozirgi globallashuv va axborotlashuv jarayonida ta'lim tizimiga qo'yilayotgan talablar tubdan o'zgarib bormoqda. Endilikda ta'limning asosiy maqsadi nafaqat bilim berish, balki shaxsda real hayotiy vaziyatlarda qo'llaniladigan kompetensiyalarni shakllantirishdan iboratdir. Shu nuqtai nazardan, O'zbekiston Respublikasida qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlar, jumladan, «**Ta'lim to'g'risida**»gi Qonun [1] hamda PF-5847-sonli Farmon asosida kompetensiyaviy yondashuvni ta'lim jarayoniga joriy etish ustuvor yo'nalish sifatida belgilangan [2]. Zamonaviy pedagogika fanida kompetensiyaviy yondashuv shaxsga yo'naltirilgan ta'limning muhim paradigmasi sifatida e'tirof etiladi. Jumladan, rus pedagog olimasi I. A. Zimnyaya kompetensiyani «**shaxsning bilim, ko'nikma va tajribaga asoslangan integrallashgan sifati**» sifatida talqin qilib, uning amaliy faoliyat bilan chambarchas bog'liqligini ta'kidlaydi [5]. Shu bilan birga, A. V. Khutorskoy kompetensiyani ta'lim natijasi sifatida emas, balki shaxsning faoliyatga tayyorlik darajasini ifodalovchi kompleks kategoriya sifatida ko'rsatadi [6, 9–16]. Bundan tashqari, V. A. Slastenin pedagogik jarayonda kompetensiyalarni shakllantirishni shaxsning ijodiy rivojlanishi bilan bog'lab, o'quv jarayonida faol metodlardan foydalanish zarurligini alohida qayd etadi. Uning fikricha, ta'lim samaradorligi talabaning faol ishtirokiga bevosita bog'liqdir [7]. Shu tariqa, yuqoridagi ilmiy qarashlar shuni ko'rsatadiki, kompetensiyaviy yondashuv va loyihaviy faoliyat o'zaro uzviy bog'liq bo'lib, talabalarning kasbiy va shaxsiy rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etadi. Shu sababli, ushbu maqolaning asosiy maqsadi **kompetensiyaviy yondashuv asosida talabalarni loyihaviy faoliyatga tayyorlash mazmunini** ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan chuqur tahlil qilishdan iboratdir.

Metodologiya Mazkur tadqiqotni amalga oshirish jarayonida kompleks yondashuv asosida bir qator ilmiy-pedagogik metodlardan foydalanildi. Avvalo, kompetensiyaviy yondashuv hamda loyihaviy faoliyatning nazariy asoslarini aniqlash maqsadida tahliliy metod qo'llanildi. Ushbu metod orqali pedagogika va metodika sohasidagi ilmiy adabiyotlar, normativ-huquqiy hujjatlar hamda zamonaviy tadqiqotlar tizimli ravishda o'rganildi va umumlashtirildi. Shuningdek, an'anaviy va innovatsion ta'lim yondashuvlarini o'zaro solishtirish zarurati tufayli qiyosiy tahlil metodidan foydalanildi. Natijada, kompetensiyaviy yondashuvning afzalliklari hamda loyihaviy faoliyatning ta'lim samaradorligiga ta'siri aniqlab berildi. Bundan tashqari, tadqiqotning amaliy jihatlarini ochib berish maqsadida pedagogik kuzatuv metodi qo'llanildi. Ya'ni, talabalar tomonidan bajarilgan loyihalar jarayoni, ularning mustaqil faoliyati, guruhda ishlash ko'nikmalari hamda muammoli vaziyatlarni hal qilish darajasi muntazam ravishda kuzatildi va tahlil qilindi. Ayni paytda, nazariy xulosalarni amaliyot bilan bog'lash uchun tajriba-sinov ishlari tashkil etildi. Ushbu jarayonda loyihaviy metod asosida o'quv mashg'ulotlari o'tkazilib, talabalarning kompetensiyalari **shakllanishining** darajasi baholandi. Shu bilan birga, tajriba natijalari oldindan belgilangan mezonlar asosida tahlil qilindi. Bundan tashqari, tadqiqot davomida induktiv va deduktiv yondashuvlardan ham foydalanildi. Xususan, induktiv yondashuv orqali alohida kuzatuv natijalaridan umumiy xulosalar chiqarilgan bo'lsa, deduktiv yondashuv yordamida nazariy qarashlar amaliy holatlar bilan solishtirildi. Shu bilan birga, olingan natijalarni tizimlashtirish va ilmiy asoslash maqsadida statistik tahlil elementlari ham qo'llanildi. Natijada, loyihaviy faoliyatning samaradorligi aniq ko'rsatkichlar asosida baholandi. Demak, yuqorida qayd etilgan metodlarning o'zaro uyg'unligi tadqiqotning ilmiy asoslanganligi, ishonchliligi hamda amaliy ahamiyatini ta'minlashga xizmat qildi.

Natijalar Tadqiqot natijalari kompetensiyaviy yondashuv asosida **talabalarni** loyihaviy faoliyatga tayyorlash mazmuni tizimli va integrativ xarakterga ega ekanligini ko'rsatadi. Avvalo, ilmiy-nazariy manbalar tahlili shuni tasdiqlaydiki, loyihaviy faoliyat talabalarda nafaqat bilimlarni o'zlashtirishga, balki ularni amaliy faoliyatga yo'naltirishga ham xizmat qiladi. Birinchidan, kompetensiyaviy yondashuv nuqtai nazaridan talabalarning loyihaviy faoliyatga tayyorligi motivatsion, kognitiv va faoliyat komponentlari asosida shakllanishi aniqlanadi. Shu jihatdan, motivatsion komponent talabaning ichki ehtiyojlari va qiziqishlarini ifodalasa, kognitiv komponent nazariy bilimlar tizimini qamrab oladi, faoliyat komponenti esa ushbu bilimlarning amaliy qo'llanilishini ta'minlaydi. Ikkinchidan, loyihaviy faoliyat mazmuni talabalarda muammoni

aniqlash va yechim topish kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qiladi, chunki loyiha jarayoni muammoli vaziyatlarga asoslanadi. Natijada, talabalar analitik fikrlash, muqobil yechimlarni taqqoslash va eng optimal variantni tanlash ko'nikmalarini egallaydilar. Shuningdek, loyihaviy faoliyat talabalarning kommunikativ kompetensiyasini shakllantirishda muhim omil sifatida namoyon bo'ladi. Ya'ni, guruhda ishlash, fikr almashish va natijalarni taqdim etish jarayonida talabalar samarali muloqot qilish, o'z fikrini asoslab berish hamda jamoaviy qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Bundan tashqari, kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etilgan loyihaviy faoliyat talabalarda ijodiy va innovatsion fikrlashni rivojlantiradi, chunki ular standart yondashuvlardan chetga chiqib, yangi g'oyalar ishlab chiqishga intiladilar. Shu bilan birga, ular mustaqil izlanish olib borish va yangi bilimlarni o'zlashtirishga moslashadilar. Ayni paytda, loyihaviy faoliyat mazmuni talabalarda o'z-o'zini boshqarish va refleksiya kompetensiyasini shakllantirishga ham xizmat qiladi. Ya'ni, ular o'z faoliyatini rejalashtirish, nazorat qilish va baholash jarayonida o'z imkoniyatlarini anglab yetadilar hamda kelgusidagi rivojlanish yo'nalishlarini belgilaydilar. Shu bilan birga, loyihaviy faoliyatni kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etish ta'lim mazmunini amaliyotga yo'naltirishga imkon beradi, chunki o'rganilgan bilimlar real hayotiy vaziyatlar bilan bog'lanadi. Natijada, ta'lim jarayoni yanada samarali va mazmunli tus oladi. Demak, olib borilgan nazariy tahlillar shuni ko'rsatadiki, kompetensiyaviy yondashuv asosida **talabalarni** loyihaviy faoliyatga tayyorlash mazmuni kompleks va ko'p qirrali bo'lib, u motivatsion, kognitiv va faoliyat komponentlarining o'zaro integratsiyasi orqali samarali shakllanadi.

Muhokama Mazkur tadqiqot natijalari kompetensiyaviy yondashuv asosida **talabalarni** loyihaviy faoliyatga tayyorlash mazmuni zamonaviy ta'lim tizimida muhim pedagogik yo'nalishlardan biri ekanligini ko'rsatadi. Avvalo, bu yondashuv shaxsga yo'naltirilgan ta'lim paradigmasi bilan uzviy bog'liq bo'lib, talabaning faol ishtirokini ta'minlashga xizmat qiladi. Birinchidan, kompetensiyaviy yondashuvning mohiyati faqat bilim berish bilan cheklanmasdan, balki talabaning bilimlarni amaliyotda qo'llashga tayyorligini shakllantirishdan iboratdir. Shu nuqtai nazardan, loyihaviy faoliyat ushbu yondashuvni amalga oshirishning samarali vositasi sifatida namoyon bo'ladi, chunki u nazariy bilimlarni real vaziyatlar bilan bog'laydi. Ikkinchidan, ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, kompetensiya tushunchasi ko'plab olimlar tomonidan turlicha talqin etilgan bo'lsa-da, ularning barchasi uning faoliyatga yo'naltirilganligini ta'kidlaydi. Xususan, I. A. Zimnyaya kompetensiyani shaxsning integrallashgan sifati sifatida izohlaydi, A. V. Khutorskoy esa uni shaxsning faoliyatga tayyorlik darajasi bilan bog'laydi. Demak, ushbu yondashuvda loyihaviy faoliyat asosiy amaliy platforma vazifasini bajaradi. Uchinchidan, loyihaviy faoliyatning pedagogik ahamiyati shundaki, u talabalarda mustaqil fikrlash, muammoni hal qilish va ijodiy yondashuvni rivojlantiradi. Bundan tashqari, loyiha jarayonida talabalar o'zaro hamkorlikda ishlash orqali kommunikativ kompetensiyalarni ham rivojlantiradilar. Shu bilan birga, refleksiya jarayoni orqali ular o'z faoliyatini baholash va takomillashtirish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Shu tariqa, kompetensiyaviy yondashuv va loyihaviy faoliyat o'zaro uzviy bog'liq bo'lib, ular talabalarning kasbiy va shaxsiy rivojlanishini ta'minlaydi. Demak, mazkur yondashuvni ta'lim jarayoniga keng joriy etish zamonaviy va raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlashda muhim ahamiyatga ega.

Xulosa. Mazkur tadqiqot natijalari asosida shuni ta'kidlash mumkinki, kompetensiyaviy yondashuv asosida **talabalarni** loyihaviy faoliyatga tayyorlash zamonaviy ta'lim tizimining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Avvalo, ushbu yondashuv ta'lim jarayonining mazmunini tubdan o'zgartirib, uni bilim berishga emas, balki kompetensiyalarni shakllantirishga yo'naltiradi. Birinchidan, loyihaviy faoliyat talabalarning nazariy bilimlarini amaliyot bilan bog'lashga xizmat qiladi. Natijada talabalar o'rganilgan bilimlarni real hayotiy vaziyatlarda qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladilar hamda ularning kasbiy tayyorgarligi oshadi. Ikkinchidan, kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etilgan loyihaviy faoliyat talabalarda motivatsion, kognitiv va faoliyat komponentlarining uyg'un rivojlanishini ta'minlaydi. Shu bilan birga, bu jarayon ularning mustaqil fikrlash, muammoni hal qilish, kommunikativ va ijodiy ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shuningdek, tadqiqot natijalari loyihaviy faoliyatni samarali tashkil etish uchun ma'lum pedagogik shart-sharoitlar zarurligini ko'rsatadi. Jumladan, muammoli vaziyatlarni yaratish, zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish hamda baholash tizimini takomillashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Demak, kompetensiyaviy yondashuv asosida **talabalarni** loyihaviy faoliyatga tayyorlash ta'lim sifatini oshirish, zamonaviy talabalar darajasida fikrlaydigan, ijodiy va raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlashda muhim omil hisoblanadi. Shu bois, mazkur yondashuvni ta'lim tizimiga keng joriy etish dolzarb vazifalardan biri sifatida **qaralishi** lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi. «Ta'lim to'g'risida»gi Qonun. – Toshkent, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-5847-son «Oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida»gi Farmoni. – Toshkent, 2019.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-60-son «2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi to'g'risida»gi Farmoni. – Toshkent, 2022.
4. Слостенин В. А., Исаев И. Ф., Шиянов Е. Н. *Педагогика*. – Москва: Академия, 2002.
5. Зимняя И. А. **Ключевые компетенции как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании**. – Москва: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004.
6. Хуторской А. В. Модель компетентностного образования // *Высшее образование сегодня*. – 2017. – № 12. – С. 9–16.
7. Слостёнин В. А. *Педагогика*. – Москва: Школа-Пресс, 2000.